Ч. 268 (14.517). Львів, пятниця 27. листопада 1936. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції 219-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Касаційна розправа у справі Ст. Бандери і товаришів

В понеділок 23. ц. м. відбулася касаційна розправа перед Найвищим Судом у Варшаві. Касацію внесли від присуду трибуналу львівського окружного суду, який розглядав справу Ст. Бандери і товаришів у травні і червні ц. р., лише чотирьох засуджених, а саме: д-р Богдан Гнатевич, Евген Качмарський, Роман Мигаль і Роман Сеньків. Найвищий Суд затвердив присуди щодо згаданих чотирьох засуджених.

На розправі перед Найвищим Судом боронив д-ра Б. Гнатевича обор. д-р Ст. Шухевич.

Італія визнає Манджурію, Японія — італійську імперію?

РИМ. 26. 11. ПАТ. У тутешніх політичних колах кружляють чутки, що у недалекому майбутньому Італія визнає Манджурію, зате Японія — італійську імперію. Ці два дипльоматичні акти не будуть рівночасні, як то первісно припускали.

Катальонія проголошує незалежність?

СЕВІЛЛЯ, 26. 11. ПАТ. Ген. Кейпо де Ллявно заявив, що до Женеви приїхала катальонська делеґація, яка робить заходи, щоб Катальонію визнати незалежною державою.

Бої в Мадриді.

ТАЛЯВЕРА, 26. 11. Авас. Вчора на вулицях міста йшли завзяті бої. Червоні посунулися дещо вперед, не зважаючи на завзятий опір ворога.

12 нац. тримоторових літаків під ослоною 16-ох мисливських збомбардувало місто, головно дільницю Арґелес.

ТАЛЯВЕРА, 26. 11. Авас. Погода поправилася і це оживило операції. Вчора рано нац. кольона, що вирушила з алеї де Розалес, заняла нові позиції на північному двірці. Інша кольона, що оперує на півночі, посувається до Куатро Каміное. Після кількаденної перерви нац. літаки почали знову розвідочні лети над Мадридом.

БОМБАРДУЮТЬ МАДРИД.

МАДРИД, 26. 11. Авас. Нац. літаки бомбардували учора Мадрид двічі: в 9. і 15. годині. Вони спричинили чималі шкоди і вбили багато людей, все таки це бомбардування було слабше, як попередними днями. Червоні літаки прогнали національні.

МАДРИД, 26. 11. ПАТ. Нац. літаки бомбардували дільницю Арґеллез. Одна бомба упала на військовий шпиталь, інша на північний двірець. Чимало міліціонерів ранено.

ЧУЖИМИ РУКАМИ ГРАНЬ ЗАГРЕБАЮТЬ.

ТЕНЕРІФА, 26. 11. ПАТ. Радіокомунікат висловлює здогад, що оборону Мадриду доручено виключно міжнароднім відділам, які постійно дістають підмогу. Червоні вояки щораз частіше переходять на нац. бік, населення міста уладжує маніфестації, домагаючись капітуляції.

ЗАГАЛЬНА ЕВАКУАЦІЯ МАДРИДУ.

ТАЛЯВЕРА, 26. 11. Авас. Нац. літаки помітили, що дуже багато утікачів залишає Мадрид і через Алькаля де Тенарес утікає бічними дорогами у напрямі Валенсії. Летунам наказано не атакувати втікачів.

АМЕРИКАНЦІ ВТІКАЮТЬ З ЕСПАНІЇ.

ВАШИНГТОН, 26. 11. ПАТ. Кружлякові „Ралей“, що перебуває на Середземному Морі, дали наказ відплисти до Валенсії, щоб евакувати відтіля амер. утікачів.

Нині приїде до Валенсії америк. шарже д'афер з 50-ма американськими громадянами.

ПОЗА МАДРИДОМ.

ТАЛЯВЕРА, 26. 11. ПАТ. На відтинку Талявери, над Тахом, здобули вчора червоні Сан Бартольоме на лівому березі Таха, опісля ж бомбардували з кількох батерій Таляверу та заняли кілька стратеґічних точок. Тимчасом нац. війська дістали підмогу і відкинули ворога на цілому відтинку за р. Тахо.

Припускають, що той наступ червоних мав на меті відтягнути частину нац. військ зпід Мадриду.

КОМУНІКАТ НАЦ. ВІЙСЬК.

САЛЯМАНКА, 26. 11. ПАТ. Під Сорією нац. війська заняли важні позиції, також під Овіедо; під Сантандером відбили з великими втратами наступ червоних. У Мадриді нац. війська йдуть вперед, укріплюють здобуті становища та відбивають наступи червоних.

КОМУНІКАТИ ЧЕРВОНИХ.

МАДРИД, 26. 11. ПАТ. На відтинку Манзанаресу червоні відбили ряд ворожих атаків. Рано і пополудні прогнано нац. літаки, що мали бомбардувати місто; один нац. тримоторовий літак зістрілено.

МАДРИД, 26. 11. Авас. Під Таляверою червоні літаки успішно бомбардували 4 нац. бомбові літаки. Під Караванчелем висаджено динамітом міст, на якому зібралися нац. відділи до наступу. Баскійська міліція перемогла нац. війська і заняла 7 важних місцевостей недалеко Овіеда.

БАРСЕЛЬОНА, 26. 11. ПАТ. На араґонському фронті червоні літаки бомбардують нац. відділи, що концентруються. У Мадриді червоні бомбардували Казу де Веляскез та клініку. Нац. протинаступи на передмісті Узера у Каза дель Кампо та у Вілляверде відбито. Цілий ранок ішли бої за Ля Монкльоа, вполудне червоні посунулися вперед у Каза дель Кампо.

3 німецькі кораблі бережуть транспорти нац. військ через Ґібральтарський пролив.

У ҐІБРАЛЬТАРСЬКОМУ ПРОЛИВІ.

ҐІБРАЛЬТАР, 26. 11. Райтер. Нац. сторожа дала перестережний стріл до совітського пароплава невідомої назви, що перепливав учора вечором Ґібральтарський пролив зі заходу на схід. 8 нац. озброєних шалюпок кружляє постійно по проливі, але дотепер вони не притримали ніякого корабля.

ІРЛЯНДСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ІДУТЬ ДО ЕСПАНІЇ.

ДЕБЛІН, 26. 11. ПАТ. Провідник „синіх сорочок“ Еронін виїхав, щоби вступити до армії ґен. Франка.

Листопад — місяць Українських Інвалідів!
Ділом пошануйте память тих, що своїм зусиллям і терпінням поставили нас у ряд націй.

Студентська бльокада в університеті.

Розлом серед польського „народового“ студентства.

Варшава, 24. листопада 1936.

Минуло 20 годин, від коли у столичному університеті Й. Пілсудського проголошено демонстративну бльокаду.

Варшава має чергову „академічну“ сензацію. В університеті та всіх високих школах припинено виклади. 640 польських студентів „вшехполяків“ замкнулось в університетських авдиторіях. Перед політехнікою кружляють змоторизовані поліційні відділи. У школі Вавельберга здемольовано домівку допомогового жидівського товариства.

На брамах усіх академічних шкіл появились характеристичні білі оповістки ректорів, які повідомляють, що з огляду на бучі припинено заняття аж до відкликy.

Ще не так давно висловлювали ми в окремій статті „Діла“ думку, що студентські авантури повторятимуться цього академічного року кількакратно, бо сприяє їм особливий настрій серед польської молоді, розполітикованої та підмінованої останніми подіями.

Фізіольоґічний антисемітизм „народової“ частини тої молоді грає ролю запальнички, під яку підсипає динаміт старше „народове“ польське громадянство.

Одначе події, що сколілись сьогодні, заскочили загальну опінію. Чейже тільки вчора успокоїлись у Вильні, якого „революційна“ атмосфера може бути заразлива для решти високих шкіл.

Варшава сподівалась студентських заворушень скоріше 9. ц. м., коли двохтисячна юрба студентів демонструвала з нагоди роковин смерти вбитого жидами студента Вацлавського. Тимчасом згаданий день проминув назагал спокійно, коли поминути бійку студентів з поліцією під політехнікою і спроби організації „шибобитного“ походу жидівськими вулицями.

Всі ці спроби польського студентства не вдалися. Не вдалися тому, що було це напередодні великого державно-національного свята, якого чекала з напруженням ціла Польща, з огляду на факт відзначення свого вожда. Крім цього заповідали невиразно деякі політичні зміни.

Але від того таки свята почалась серед польського студентства акція, якої виcліди набрали реального вигляду минулої ночі.

Вже 12. ц. м. було розкинено на високих варшавських школах летючку, підписану анонімово: „Польська академічна молодь“, де дуже гостро зaатакували провідників головних студентських допомогових товариств за їх участь у святі 11. листопада, а вірніше — участь у святі вручення булави новому маршалові. В тій справі провідники згаданих товариств скликали збори, які відбулись при величезній участи студентства в політехніці, гол. школі сільського господарства та університеті.

Це останнє відбувалось вчора. На зібранні було більш 1000 осіб. Після промови провідника університетського допомогового т-ва Бочинського, молоді „народовці“ і „вшехполяки“ влаштували демонстрацію, закликуючи до бльокади

Представник академічного сенату проф. Татаркевіч перервав збори. Серед бурхливих окликів, розкидаючи нелегальні летючки і серед партійних суперечок, забарикадували всі входи до будинку, де відбувались збори та проголосили бльокаду.

Представники преси, яким вдалось бути на тих крикливих зборах, мусіли вживати неабияких заходів, щоб крадькома вихопитись з примусової вязниці та подати вістку про бльокаду до загального відома.

В год. 2. вночі частина демонстрантів т. зв. „радикальна група“ або „росмановців“ в числі 300 осіб пястуками виборола собі прохід і покинула терен університету. Нині ранком замкнули всі вищі школи.

Найцікавіше в цьому всьому те, що молода польська ендеція розломалась.

Фермент внесений у найсильнішу дотепер політичну групу молодих поляків викликує і викликатиме щораз нові ускладнення. Величезна більшість молоді, що заявилась за своїми провідниками з допомогових товариств, зблизилась тимсамим до проурядового табору.

Цю ситуацію використали з місця соціялісти, що в надзвичайному виданні „Роботніка“, яке саме тепер кольпортують на вулицях міста, закликають цілу молодь поборювати „ендецьку деструкцію“ та взивають „відповідні чинники“ відчинити школи та положити край ендецько-оенгерівській роботі“.

В міністерстві освіти від ранку засідає Державна Рада Освіти під проводом мін. Свентославського, який приняв вчора делєгацію матерей студентів з Вильна і дуже рішуче (ударивши пястуком у стіл) заявив, що не уступить на ніякі студентські домагання.

Що властиво молодь хоче осягнути бльокадою?

Домагання молоді в тій справі давно відомі. Нумерус клявзус і нуллюс для жидів, зменшення оплат і т. і.

Чого ж можна сподіватись в найближчих годинах?

Правдоподібно інтервенції поліції, якщо молодь, замкнена в університеті добровільно не відступить. Заповідає це рішуча постава міністра освіти.

Перед хвилиною розмовляли ми з високим польським духовним достойником, який висловився, що з хвилиною, коли міністр Свентославський „задерся з жінками, то моральна його позиція захитана. Польки вміють ділати, коли їх не шанують“.

Завтрішній день покаже, на чию сторону перехилиться симпатія загалу.

У хвилині, коли маємо вислати ці рядки, на Маршалківській вулиці демонструють студенти соціялісти.

Перед університетом, на якого брамі „бльокадисти“ вивісили великий транспарент з „Мечем Хороброго“ й написом: „Нехай живе велика Польща“, стоять піші, кінні та змоторизовані поліційні стежі та відділи.

Перед усіми більшими жидівськими фірмами та особливо виставою краківського „Курієра“ поставлено варти.

Провідник бльокади заявив нам перед хвилиною телефонічно, що вона триватиме доти, доки „слушних постулятів молоді“ не заспокоять.

Варшава чекає заяви міністра. Перед усіми високими школами стоїть гостре поліційне поготівля.

Ром. Гучв.

Постишев працює...

У найближчих днях появиться цікава, повна документальних даних книжка п. н. „Україна під червоним ярмом“. Її автор — міністр УНР, відомий український діяч і публіцист Микола Ковалевський. Із цієї книжки (яка друкується у друкарні „Діла“ у Львові) виймаємо оце з дозволу Автора один уступ. — **Ред.**

Після постишевського замирення України, після виступу Сталіна на XVI. зїзді партії, що накреслив нові напрямки радянської національної політики, — національну проблему на Україні вважають в СССР за „вирішену“. Отже радянська влада й комуністична партія тепер обмежуються лише до того, що або стверджують добрі наслідки цього вирішення, або викривають елементи, що борються проти радянської національної політики, беручи участь в явній контрреволюції, або в опозиції внутрі партії.

Одна з найважливіших таких подій — це розвязання всеукраїнської спілки пролетарських письменників а також і інших письменницьких організацій на Україні, з тим, щоб створити нову письменницьку спілку, яка охопилаб усе письменницьке життя на Україні і булаб водночас слухняним мегафоном пролетарської держави. Ця іновація у письменницькому житті відбулась також по всіх радянських республиках, не виключаючи і РСФРР. „Комуніст“ з 4. червня так пояснює потребу реорганізації письменницького життя на Україні: Чинні досі обєднання і угрупування письменників не зрозуміли великих завдань, що стоять перед літературою й мистецтвом теперішніх часів перебудови соціялізму. Артистичний рівень пролетарських письменників не відповідав тим великим завданням, саміж письменники утворювали невеличкі, замкнені в собі письменницькі гуртки, які взаємно суперечили й боролися. Ще виразніше говорить про це постанова делегатів письменницьких організацій України, вміщена в „Комуністі“ з дня 1. червня. Всеукраїнська спілка пролетарських письменників (ВУСПП), утворена 5 років тому — каже ця постанова, — коли ще кадри пролетарських письменників були невеликі, провадила під проводом КП(б)У поважну працю на письменницькому фронті, борючись проти націоналістичних впливів на українську радянську літературу й проти націоналістичних ухилів окремих радянських письменників. За останніх часів у цій організації повстала небезпека відірватись від нових завдань та ізолюватись в українському письменницькому житті. Була небезпека, що ВУСПП ізолюється від решти українських письменників, які, не будучи комуністами, співчувають будуванню соціялізму. З огляду на цю небезпеку, загальні збори делегатів письменницьких організацій України (ВУСПП, „Молодняк“, „Плуг“ та інші) рішили створити єдину спілку радянських письменників України і для реалізації цього вибрати організаційний комітет.

Отже встановлені 5 років тому форми письменницького життя на Україні тепер змінено. Ця зміна має своє значіння, виявляючи внутрішні відносини в цьому житті. Пять років тому, після маніфестаційних виступів у націоналістичному дусі цілої низки українських письменників і вчених (Хвильовий, Поліщук, Сосюра, Шумський, Волобуєв, Максимович), радянський уряд і комуністична партія, бажаючи зменшити небезпеку атракційної сили українського націоналізму, застосували репресії та одночасно завели досить ригористичні форми для письменницького життя, через що чимала частина українських письменників утратила змогу видавати свої твори. Таке становище, як про це свідчить згадана постанова, — погано вплинуло на артистичний рівень і літературну творчість, перетворюючи письменство — це додаємо вже від себе — на звичайну агітацію за бойові гасла комунізму на Україні.

Зубожіння української літератури прийняло такі гострі форми, що рішено призадуматись над дальшою долею письменницького життя, бо повставала небезпека повної компромітації на письменницькому відтинку і, як уже сказано, ізолювання пролетарських письменників від широких мас населення та від талановитих українських письменників, що залишились поза комуністичною групою. Отже завданням нової спілки радянських письменників на Україні є поширитись і втягнути до себе ті українські літературні групи, які не належачи до комуністичної партії, стоять, бодай формально, на радянській платформі та є „попутниками“ комуністичної літератури. Це свого роду НЕП на письменницькому відтинку. Серед українських літературних організацій вирипули деякі надії на можливости письменницької творчости на радянській Україні. Але, зрозуміло, ці заходи мали за завдання лише підпорядкувати українське письменницьке життя комунізмові, бо інакше могло трапитись, що воно нарешті пішлоб своїм шляхом, залишаючи комуністичну партію осторонь.

З інших подій на культурному фронті треба згадати декілька фактів, які свідчать, що комунізмові не щастить опанувати українську культуру. Харківське видавництво „Пролетар“ випустило книжку під назвою „Основи українознавства“. Книжка ця витримала вже два видання, аж нарешті ЦК КП(б)У прийняв резолюцію, яка гостро ту книжку осуджувала. Головний закид проти її авторів, головно проти відомого українського комуніста Річицького, те, що у книжці зазначено — ніби за революції 1917. року комуністична партія не мала за собою більшости на Україні та що так звана „червона гвардія“ складалася з банд, а не була еманацією українського пролетаріяту. Далі — ніби революція на Україні (таке, мовляв, стояло в книжці) виявила дві основні революційні рушійні сили — українське селянство і дрібну буржуазію, а український пролетаріят не грав ніякої ролі. Ця характеристика революційних подій на Україні викликала обвинувачення, немов вона підпала під вплив націоналізму і намагається представити революційний процес на Україні, не як клясову боротьбу, а як національну — України проти Росії.

Друга книжка, яка викликала також репресії проти Річицького, це була його праця під назвою „Центральна Рада від лютого до жовтня“. У цій книжці автор підкреслює, що кардинальною проблемою України за часів революції була справа національного визволення, а не клясового. Пролетаріят у революції не грав ролі рушійного чинника, навпаки — роля пролетаріяту була негативна, бо він був чинником кольонізації і русифікації України...

Виключено також з партії давніх і визначних українських комуністів, Черняка і Лісного з приводу видання подорожніх вражінь Черняка з Польщі, Німеччини та інших европейських країн. Репресії ці викликало твердження Черняка, що український нарід має змогу організуватися і в Польщі серед умовин режіму маршала Пілсудського. Треба також пригадати гнів радянської критики з приводу „Патетичної сонати“, яка одного з найталановитших українських драматургів, Куліша. Його обвинувачували в тому, що він подав у цій пєсі фільософію боротьби за національне визволення України і висловив свій погляд, ніби український націоналізм перемагає лише тимчасово, бо історична правда за його боці і він нічого не втратив зі своєї сили ні політично, ані морально. Є це „патетична симфонія українського націоналізму“, як висловився якийсь критик у московській „Правді“, ховаючись під псевдонімом „Українця“.

До характеристичних подій, що можуть ілюструвати національні відносини на Україні, слід зарахувати постанову реорганізованої Академії Наук, яка осудила наукову діяльність професора Грушевського і його школи з приводу того, що вони вважали національну проблему як вісь українського історичного процесу. Слід пригадати, що професор Грушевський змушений був аж до своєї смерти мешкати поза межами України, бо радянські чинники признали його перебування на Україні за шкідливе.

Нарешті слід зупинитись і на масових арештуваннях українських емігрантів з Галичини, що відбулися на Україні впродовж останніх 4-ох років. Серед заарештованих чимало визначних українських діячів з Галичини. Виїхали вони свого часу на Україну під впливом радянофільських настроїв, що панували свого часу серед частини української еміграції, головно галицької, та серед галичан у краю. Перший масовий перехід галицьких емігрантів на Рад. Україну відбувся з ЧСР у грудні 1924. р.: около 200 колишніх старшин УГА на чолі з б. командантом УСС Гр. Коссаком. У травні 1926. р. знову виїхало з ЧСР ок. 160 старшин УГА. Виїхало туди теж чимало поважних галицьких діячів з еміграції і Галичини, наприклад: Семен Вітик, проф. Михайло Лозинський, проф. Степан Рудницький, д-р Микола Чайківський, гімн. учит. Качанюк, інж. Індишевський, гімн. учит. д-р Цьокан з Тернополя, д-р Онишкевич, брати Мельники і чимало інших. Чимало галичан залишилось на Вел. Україні ще з часу побуту УГА на Наддніпрянщині. Деякі з них перейнялися настільки комуністичною ідеєю, що стали комуністами зі щирого переконання і працювали для радянського устрою „не за страх, а за совість“ (Яворський, Порайко, Сіяк, Гадзінський, Гаврилів, Баран, Конар-Палащук і ін.). А проте з наступом московського шовінізму, скритого під плащиком інтернаціоналізму, проти у-

країнства, першою жертвою впали галичани, яким російські комуністи ніколи не довіряли. Майже всіх галичан, що займали визначніші становища на Рад. Україні, поволи „ліквідували“. Конара-Палащука, що займав високе становище у московському Госиздаті, потім у сов. банку, розстріляли, Гаврилів сам застрілився, цілий ряд професорів (Лозинський, Рудницький, Чайківський) — виселили за межі України. У грудні 1934. р. поведено масові арешти у звязку з убивством Кірова у Ленінграді і 25. XII. розстріляли у Києві Івана і Тараса Крушельницьких та галицького журналіста Сказинського; одночасно розстріляли письменників-комуністів: Косинку, Влизька і Фальківського та заслали Антона Крушельницького, лідера галицького радянофільства.

Всі ці дикі репресії, арешти, розстріли й заслання на Соловки чи до корінної Московщини, — ведені під закидом націоналістичної і контрреволюційної діяльности обвинувачених. Ніщо так сильно, як оці безупинні репресії (в останньому часі нова хвиля арештів — Юрія Коцюбинського і ін.), не стверджує факту, що ні на мить не припинилась і вперта українсько-московська боротьба і що національна проблема надалі є центральною проблемою СССР.

—o—

Німецько-японський протикомуністичний договір.

ОФІЦІЙНІ КОМУНІКАТИ.

БЕРЛІН, 26. 11. Німецьке Інформаційне Бюро. Японський амбасадор у Берліні віцеграф Мушакої та амбасадор фон Рібентроп підписали вчора вполудне договір про поборювання Комінтерну такого змісту:

Цілю Комінтерну є розсаджувати всіми можливими способами лад в істнуючих державах. Толерувати таке встрявання Комінтерну у внутрішні справи народу загрожує не тільки його внутрішньому спокоєві та суспільному добробутові, але й створює небезпеку для світового миру. — Тому уряди Японії та Німеччини рішили заключити такий договір для спільної оборони проти комуністичної акції:

1) Оба уряди рішають **уділяти собі взаїмно інформації про діяльність Комінтерну, нараджуватися у справі конечних постанов і переводити їх у тісному порозумінні.**

2) Оба уряди запрошують спільно інші держави, загрожені розкладовою акцією Комінтерну, до участи у превенційних заходах у дусі цього договору або до приступлення до цього договору.

3) Договір правильний з днем його підписання та обовязує обі сторони продовж 5 літ. Перед кінцем цього речинця оба уряди порозуміються щодо дальшої взаїмної співпраці.

Крім цього договору повновласники обох сторін підписали такий **додатковий протокол:**

а) Оба уряди рішають у тісній співпраці виміновати між собою інформації про діяльність Комінтерну та про заходи, що мають на меті виявити акцію Комінтерну та запобігти їй.

б) Відповідні органи обох держав, що заключають договір, видаватимуть у рамах істнуючих законів суворі постанови проти осіб, що в краю або за кордоном посередньо або безпосередньо служать Комінтернові, або співділають в його розкладовій акції.

в) Щоби улекшити згадану в точці а) співпрацю, буде створена постійна комісія. Та комісія виготовлятиме та розглядатиме дальшу необхідну акцію проти діяльности Комінтерну.

ТАЙНІ КЛЯВЗУЛІ?

ЛЬОНДОН, 26. 11. ПАТ. „Нюз Кронікл“ з 25. ц. м. подає вістку з міродатних джерел, що в німецько-японському порозумінні є ще 5 постанови:

а) про взаїмну технічну поміч; нпр., Німеччина доставлялаб Японії летунські матеріяли, матеріяли до хемічної війни та інші роди зброї.

б) про спільну оборону інтересів обох держав та про обмін політичними інформаціями;

в) обі держави зобовязалися не заключувати ніяких порозумінь з іншими державами, не повідомивши другу сторону;

г) обі держави зобовязалися не утруднювати положення контрагента, колиб він був у війні з якоюсь державою;

г) обі держави зобовязалися обмінюватися інформаціями та спільно устійнювати методи й засоби поборювання комуністичної пропаганди.

До співпраці в поборюванні акції Комінтерну можуть приступити й інші держави.

ЩО НА ТЕ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ?

ВАШИНГТОН, 26. 11. ПАТ. Державний підсекретар Мур заявив, що вашингтонський уряд має лише чисто академічне заінтересування японсько-німецьким договором.

Штіклінґа помилували.

БЕРЛІН, 26. 11. ПАТ. **Предсідник Центр. Викон. Комітету СССР. помилував інж. Штіклінґа, замінюючи йому смертну кару на 10-літню вязницю.** Також помилувано 2-ох совітських громадян, зате інших засуджених покарали смертю.

—o—

МУСОЛІНІ ТА ГОРТІ НА РЕВІЇ ФЛЬОТИ.

РИМ, 26. 11. ПАТ. Мусоліні разом зі секретарем партії, міністром преси й пропаганди та віцемін. війни відлетів гидропляном до Неаполю.

РИМ, 26. 11. ПАТ. Нині рано мадярський реґент адм. Горті виїхав до Неаполю, щоби узяти участь у ревії фльоти.

—o—

В листопаді — місяці українських інвалідів зберіть жертви від знайомих та вишліть на адресу: УКТОДІ, Львів, Потоцького ч. 48.

Д-Р МИХАЙЛО ДРАГАН.

VIII. ВИСТАВА А. Н. У. М.

I.

Чергова мистецька вистава, саме влаштована в салях музею Наук. Т-ва ім. Шевч. в честь найбільшого діяча українського мистецтва Митрополита Андрея Шептицького — це черговий успіх А.Н.У.М. Рівень цієї вистави не лише поважний, але й високий. Багато мистців пішло помітно вперед у своїй творчости, є й молодші мистці з добрими завдатками на майбутнє. Це радісне явище, що мистці з такою малою надією заробкування своїми працями невпинно і щиро працюють над собою і дають з себе все, що лише можуть дати. Що більше, навіть не дають себе спокушати на легку дорогу мистецької тандити, що звичайно більш популярна, але йдуть перед себе з вірою в доцільність і правильність своїх мистецьких напрямних. А. Н. У. М. дійсно обєднює щораз більший гурт талановитих мистців вповні свідомих великої ваги щирої безкомпромісової творчости. Дешева популярність, звичайно примітивно патріотична, на яку без великих зусиль пускаються малоталановиті мистці, а то й звичайні дилєтанти (але добрі ґешефтярі), лежить поза обсягом мистців згуртованих в А.Н.У.М.

Можна суперечатись, чи всі шляхи, якими ходять поодинокі мистці А.Н.У.М. є доцільні дивлячись зі широкої перспективи минулого мистецтва і загальних сподіваних зарисів майбутнього, — та годі заперечувати їх добру волю і повної посвяти змагання до щирого вияву своїх мистецьких уявлінь. А щирість у мистецтві це найбільший скарб. Усі програмові завдання ведуть звичайно на манівці. Маємо найкращий доказ на большевицькому мистецтві. Правда, продукція примусової фабрикації „мистецьких“ творів там зросла, але якість? Ніодної якоїсь свіжої ідеї, лише тупцювання на місці і безнадійне перемелювання т. зв. совітського реалізму — звичайної мистецької січки. Більшої міри мистцям, що не годні поміститись на цім Прокрустовім ложі, там скоро збивають з голови їх „каригідні“ ухили. Скільки талановитих українських мистців мусіло там замовкнути, коли не схотіли стати безвольними рабами мистецької казьонщини!

Мистці зорганізовані в А.Н.У.М. свідомі того, що вони нині силою обставин мусять репрезентувати нефальшований мистецький вияв української нації. Це почесне завдання, але нелегке. Не легке воно не лише через тяжкі матеріяльні обставини, ще більше через острах перед низьким рівнем, з думкою про чужину. Живемо у звязках з народами, що мають довгу і велику мистецьку культуру, — треба підтягатися до них і йти в крок з ходом загальноевропейської мистецької творчости. Як досі — то українські мистці незле репрезентували українську націю в мистецтві. Багато з них навіть в найбільших центрах Західної Европи знаходило признання і бодай моральний успіх. Треба мати надію, що й на будуче не повинно бути гірше, коли лише наше громадянство дасть бодай деяку можливість мистцям працювати.

Мистці згуртовані в А.Н.У.М. не творять якоїсь одної мистецької школи. Кожний з них відповідає за себе, має повну свободу творчости, а зєднує всіх лише спільна думка служити українському мистецтву. Українське мистецтво! Що маємо розуміти під цим? Які характеристичні його прикмети, що їх треба розвивати і плекати? Нелегко на це відповісти. Чи звичайні етноґрафічні ознаки можуть вичерпати зміст цього мистецтва? Чи досить лише опертись на вже готових пройдених шляхах нашого минулого мистецтва і шкода собі даремно морочити голову якимись новими завданнями? Не скоро буде можна знайти добру відповідь. На підставі дотеперішніх вислідів творчости наших мистців також не можна ще дати ніякої відповіди. Всі мистці є ще в стадії шукань, у стадії змагань до досконалости на свій власний спосіб. Може бракує нам тут великого, ґеніяльного мистця, щоб зумів захопити за собою всіх. Може якби був тут Бойчук — то поміг би звести ці шукання мистців до якогось спільного знаменника. Цікавий напрям започаткував був П. І. Холодний, на жаль передчасно нас покинув. Новаківський? Це був великий мистець, але ніяких нових шляхів українському мистецтву не отворив. Він був занадто ексклюзивний. На такого ґеніяльного все-

Закарпаття.

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК НА ЗАКАРПАТТІ.

Ужгородський чеський щоденник „А-Зет" приносить у ч. 274 з 25. ц. м. вістку, що небавом почне виходити в Ужгороді український щоденник. Заходи в цій справі ведуться вже — так пише „А-Зет" — віддавна в найбільшій тайні (?!) і вже в найближчім часі виясниться справа, відколи цей щоденник мав би виходити. „А-Зет" здогадується, що вже мабуть від 1. грудня ц. р. Ініціяторами цілої акції є брати Бращайки й о. дир. Волошин. Спершу плянували вони замінити на щоденник найстарший український часопис „Свободу", але що новий щоденник мав би бути незалежний від ніякої партії, ініціятори рішились, мовляв, на зовсім нову видавничу спілку.

НАРОДНІ І ГОРОЖАНСЬКІ ШКОЛИ НА ЗАКАРПАТТІ.

На основі цьогорічних записів до народніх і горожанських шкіл на Підкарпатській Руси стан тих шкіл виглядає так (у клямрах числа з минулого року):

а) До 466 (440) **українських народніх шкіл** із 2.232 (2180) клясами записалось тепер 106.281 (99.672) українських дітей. Пересічно припадає 48 дітей на одну клясу.

До 166 (164) **чехословацьких шкіл** з 617 (616) клясами вписалося разом 21.792 (21.575) дітей. На одну клясу припадає лише 35 дітей.

До 113 (112) мадярських шкіл з 364 (363) клясами 18.186 (17.860).

До **німецьких** 19 (17) з 144 (142) клясами 1939 (2021).

До **румунських** 4 (4) з 43 (31) клясами записалося 2169 (1403).

До жидівських 7 (7) шкіл із 16 (16) клясами записалося 697 (751) дітей.

Разом є нині на П. Р. 775 (744) шкіл, 3316 (3248) кляс, 151.084 (143.280) дітей у народніх школах. Приріст 31 нар. шкіл, 68 кляс і 7.804 дітей.

б) До 19 (18) українських **горожанських шкіл** у 120 (114) клясах є записаних 4.762 (4384) дітей обох полів. На одну клясу припадає пересічно 39 учнів.

До 18 (15) **чехословацьких** гор. шкіл з 94 (93) клясами ходить нині 3.439 (3.335) дітей. В одній клясі є пересічно 36 дітей.

До 4 (3) **мадярських** горожанок з 12 (12) клясами записалося 996 (955) учеників.

До 1 (1) **німецької** з 4 (3) клясами 174 (140).

Разом є 42 (37) горожанських шкіл із 244 (233) клясами, до котрих ходить 9.371 (9014) школярів.

Переглядаючи наведені числа, тішить нас збільшення числа наших шкіл, але при слідкуванні за числами не можемо позбутися таких міркувань: при загальному числі 786 тисяч усього населення нашого краю є нас приблизно 65 прц. Отже 511 тисяч. При 466 народніх школах виходить, що пересічно на 1.100 наших людей є одна школа. Припустім, що від перевороту переселилося до нас кругло 40.000 чехів. Тому, що чехи мають вже на Підкарпатті 166 шкіл, це значить, що на 250 чехів заложено досі одну народню школу. Це булоб доказом, **що більш як чотири рази** є наших шкіл менше, як чеських.

Горожанських шкіл маємо майже стільки, що чеських: вони 18, ми 19. При цьому останнього року їх число збільшилось з 15 на нинішніх 18. Тому, що нашого населення є коло **12 разів** більше, тяжко цей факт погодити з демократичними принципами в управлінні державою. **(У. С.)**

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА ПІДК. РУСИ.

В дні 15. ц. м. відбулися загальні збори Педагогічного Товариства Підкарпатської Руси в Ужгороді під проводом о. А. Волошина. Після признання абсолюторії старому виділові й вибору нового відчитав посол Ю. Ревай реферат на тему: „Завершення будови нашого шкільництва" і дир. А. Алиськевич на тему: „Взаємні відносини учительства між собою і до шкільної влади".

По рефератах відбулась оживлена дискусія. Після дискусії ухвалено резолюції, що торкаються наболілих шкільних справ на Закарпатті, як недостачі відповідних шкільних підручників, справи дивовижного означування викладової мови (підкарпатсько-руська), що дає притоку деяким учителям уводити до шкіл навчання в російській мові Резолюції протестують теж проти евентуального ухвалення московських підручників для закарпатських шкіл. Закликають теж резолюції українське вчительство купувати всі видання Т-ва, щоб посилилась його видавнича діяльність. В дальших резолюціях домагаються учасники зборів, щоби в іспитових комісіях були одиниці, які зналиб добре українську викладову мову, щоб у справі заснування гімназії в Бичкові ціле громадянство виявило свою волю і підпомагало цю справу морально й матеріяльно. В окремій точці резолюцій поставлено домагання заснувати український університет в Ужгороді та господарську й педагогічну академію. Дальше закликують резолюції українських учителів заводити у школах український фонетичний правопис і домагатись від шкільної влади збільшення годин української мови. Всі резолюції ухвалено одноголосно.

ВІДЧИТ О. А. ВОЛОШИНА.

Того самого дня відбувся відчит о. Августина Волошина про фонетичний правопис. Автор подав у своїм відчиті історію розвитку правопису почавши від 17. ст. і ствердив у творах, що повстали на Закарпатті, вже від найдавніших часів змагання до народньої мови й фонетичного правопису. Свої завваги доказував референт цитатами з творів від XV. ст. починаючи. Після дискусії ухвалено видати друком брошуру на тему: „Етимольогія і фонетика" та відчит о. дир. Волошина.

—o—

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

ЗІЗД СОВІТІВ УССР ВІДЛОЖЕНО

(ВУ) Ц. В. К. УССР рішив відложити 15. звичайний зїзд совітів України, що мав відбутися 5. грудня ц. р.

СТАЛІН БОРОНИТЬ НОВУ КОНСТИТУЦІЮ.

МОСКВА, 26. 11. ПАТ. Реферуючи проєкт нової конституції Сталін виголосив 2годинну промову. „Капіталістичну" пресу, яка критикує ту конституцію, поділив Сталін на 5 категорій: 1) ті, що стараються промовчати нову конституцію; 2) ті, що вважають її звичайним свистком паперу; 3) скептики; 4) ті, що вважають її зворотом направо; 5) ті, які твердять, що нова конституція не вводить ніяких суттєвих змін.

Сталін підкреслив, що у СССР може існувати лише одна — комуністична партія. Більшости поправок Сталін спротивився. Рада прийнята лише такі поправки: безпосередність виборів до ради національностей і 11-ох заступників Найв. Ради. Вкінці Сталін оборонив постанову конституції про право кожної республіки виступити зі Союзу. На думку Сталіна ту статтю треба зберігати як атрібут рівности між республиками. Сталін виступив проти поправки, яка змагає до обмеження свободи віроісповідань, бо — мовляв — противиться духові конституції, та проти другої поправки, яка обмежує права білогвардійців, духовних і кулаків. Ті обмеження були лише хвилеві.

Нова сов. конституція буде актом обвинувачення фашистів, які гноблять робітничий рух — закінчив Сталін свою промову.

Після промови Сталіна зїзд відложили до четверга год. 11-ої.

КОМІЧНІ СЦЕНИ В НОВОСИБІРСЬКІЙ ДРАМІ

(РО) „Правда" з 22. ц. м. подає діяльог, який вивязався підчас процесу проти троцкістів у Новосибірську між підс. інж. Андреевим і прокуратором. Прок.: „Хто є ваші приятелі?" Андреев: „Фашисти". Прок.: „Яка ваша ідеольогія?" Андр.: „Фашистівська". Прок.: „Які мети ви вашої диверсійної праці?" Андр.: „Фашистівські". Прок.: „Так хтож ви є?" Андр.: „Фашист".

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

У Франції на велику скалю йде контрабанда зброї до Катальонії. На паризькому північному дворці митні органи притримали 20 скринь крісів, висланих з Бельгії до Еспанії. Власники 12-х самоходів з муніцією, притриманих біля Марселю, заявили, що цей транспорт має відплисти до Мексику.

Японсько-манджурський відділ з 50-х людей вдерся на совітську територію і після сутички з совітською прикордонною сторожею відступили. Кількох японців полягло.

У Португалії вперше зібрався парламент: корпоративна палата. Предсідник парляменту заявив, що ціла Португалія вірна національному урядові.

Еквадорський міністр освіти Замбрано уступив, бо йому закидували, що він толерував комуністичну пропаганду у школах.

У Франції в одній з паризьких друкарень вибух страйк 1100 робітників.

ТАСС заперечує немовби британський амбасадор інтервеніював у Москві у справі помилування інж. Штіклінга.

Британська палата льордів ратифікувала англьо-египетський договір без голосування.

Французька парляментарна комісія маринарки уважає, що необхідно піднести чисельний стан морського персоналу.

Швайцарський національний банк обнизив процентову стопу з 2 на півтора проц.

Італійське мін-во преси і пропаганди заперечує поголоску, немовби римська радіостація піднялася трансмітувати звідниї бельгійських рексистів.

Британська адміралія заявила, що вислання нових воєнних кораблів на еспанські води постановлено вже давніше і що вона не має ніякого звязку зі справою бльокади Барсельони.

сторонього українського мистця ще треба почекати.

Покищо ця ріжнородність, яку виявляють мистці А.Н.У.М. є доброю прикметою. Кожний з них творить самостійно. І хоч творить самостійно, не пускається на карколомні експерименти. Спеціяльно отся остання вистава має навіть досить статичний характер. Може бути, що мистці вже починають шукати синтези. Знов приходить до голосу ясноочеркнена форма, продумана і змонтована композиція, а під барвним оглядом скристалізовані тонації підпорядкованих вальорів. Деформації і барвні диссонанси відзиваються щораз слабше, лише як відгомін пройдених шукань. Праця вложена в експериментацію експресійними засобами не пішла на марне. Добуто досвід вміло тими засобами орудувати, а не як колись силувати їх де попало.

Експеримент у мистецтві має велике значіння; — він допомагає шукати нових мистецьких висловів і шляхів, освіжує форму і видвигає нові барвні акорди. Всі великі мистці переводили експерименти. Справа лише в тому, щоб на експерименті не кінчити. Для правдивих мистців експеримент це засіб, не ціль. Денервуватись тим, що наші мистці теж експериментують, нема чого. Це лиш свідчить про їх поважне відношення до своїх мистецьких завдань. Можна лише застерігатись супроти експериментів неталановитих чи замало підготованих. А чиї і які експерименти є доцільні і пожиточні, не годні осудити ні публика ні навіть деколи мистецька критика, — це може показати лише час. Лише з перспективи минулого часу і осягнених здобутків можна справедливо осудити всі мистецькі змагання.

Залишається враження, що наше мистецтво зачинає поволі виходити із стадії експериментів, починає шукати бодай тимчасової синтези — наскільки можна судити на підставі картин з останньої вистави А.Н.У.М. Автім українські мистці і так досить обережно експериментували, на карколомні екстраваґанції вони звичайно не пускалися.

Тих декілька думок про експеримент в мистецтві вважали ми за відповідне висказати, щоб не ширилися серед загалу невиправдані докори, які не лише не приносять користи мистецтву, але йому шкодять. Якщо є яка криза у відношенні мистецтва до загалу — то вона йде не лише від самих українських мистців. Це криза широкого обему, всієї сучасної мистецької творчости. Причин цієї кризи треба шукати у добре нам всім відомих відносинах на всіх ділянках сучасного життя. Без стабілізації відносин не буде стабілізації мистецтва. Мистецтво є лише найкращим дзеркалом тої метушні і ферменту, який тепер панує у світі. Мистецтво завсіди було найкращим дзеркалом часу. Це одна з його дуже цінних прикмет. З памяток давнього мистецтва найкраще пізнаємо минулі часи. За це треба мистецтво цінити, а не осуджувати: „Годі судити дзеркало, як губа крива".

Освітні питання, які тривожать не лише педагогічний світ.

(З нагоди засідання Державної Ради Прилюдної Освіти.)

I.

Дня 24. ц. м. відбулося в міністерстві освіти у Варшаві засідання Державної Ради Прилюдної Освіти, про що була згадка — за ПАТ ом — у вчорашньому „Ділі“. Як учасник цього засідання уважаю своїм обовязком ширше поінформувати про нього українське громадянство, тим більше, що справи, які там обговорено, хвилюють не лише польський і український педагогічний світ, але й ширші кола наших родичів, освітників і молоді.

Державна Рада Прилюдної Освіти не має вирішного голосу. Вона висказує лише свою опінію про конкретні праці і пляни, з якими міністерство освіти на Раду приходить. Міністерство скликує її звичайно раз у рік, на початку шкільного року. Минулого року темою засідання Ради були напрямні програм і типи шкіл ліцеального ступня, цього року поставлено на порядок нарад, крім вступної промови міністра освіти й інформаційних рефератів директорів департаментів, дискусію над загально-освітніми і педагогічними ліцеями та над станом і майбутністю фахового шкільництва. Хоч безперечно цікава була ця дискусія еліти польських освітників та організацій, представників високого шкільництва, самоврядування і міністерств, зацікавлених школами, то проте я обмежуся у своєму звідомленні головно до — інформаційних рефератів міністерства освіти. Вони для широких кол українського громадянства найцікавіші просто тому, що пляни і постанови директорів департаментів — і очевидно міністра освіти — стануть за кілька коротких місяців живою шкільною дійсністю, до якої мусітимемо пристосуватись. Не маю враження, щоб цьогорічна дискусія на пленумі Ради щонебудь змінила у цих плянах і постановах.

ЗАГАЛЬНООСВІТНІ ЛІЦЕІ.

Отож незвичайно важний є для нас плян департаменту шкільництва щодо ліцеїв. Згідно з ним загально-освітні дворічні ліцеї не будуть творити окремих організаційних одиниць, лише залишаться під цією самою педагогічною управою і в тих самих будинках, що дотеперішні семі й осьмі кляси гімназії старого типу, себто творитимуть надбудову чотирокласових гімназій нового типу. Таким робом гімназія творитиме в засаді шестиклясову організаційну цілість, не розбиту на дві окремі одиниці.

Звідти дальша теза департаменту: ліцеї будуть утворені всюди там, де були досі повні гімназії. Власники приватних гімназій мусітимуть старатися за дозвіл на відкриття ліцеїв у своїх Кураторіях. Звертаю увагу, що концесія, узискана на приватні гімназії, не буде управнювати до автоматичного відчинення ліцею. На це треба буде окремого „ожеченя“, яке видаватимуть — як сказано — Кураторії. Передбачують можливість творення чотирьох типів загально-освітніх ліцеїв: клясичного, гуманістичного, математично-фізичного і географічно-природничого. Міністерство студіює крім цього можливости повязання — у виді надбудови — фахових ліцеїв, а саме: купецько-адміністраційних і педагогічних з теперішніми 4-річними гімназіями нового типу. Ліцеї матимуть окремі програми і підручники. Переведено широку дискусію над питанням, хто вчитиме в цих ліцеях. З відповіді міністра Свентославського можна виносити, що дотеперішній стан не буде багато змінений. Очевидно, будуть пересунення учителів, однак рішатиме, крім кваліфікацій, головно те, з яким віком молоді учителі найкраще дають собі раду. Дир. департ. Полляк заповів теж, що учителі з кваліфікаціями до навчання в середніх школах, які тепер учать у народніх школах, повернуть, в міру потреби, назад до середніх шкіл. Говорено теж про коедукацію: міністерство плянує коедукаційний ліцей лише там, де досі були коедукаційні гімназії.

На окрему згадку заслугує справа переходу молоді з гімназій до ліцеїв. Міністерство устійнило вже, що після покінчення теперішньої гімназії нового типу не буде ніяких кінцевих іспитів чи пописів. Молодь одержить звичайні свідоцтва. Зате не маю враження, щоби справа переходу до ліцеїв була остаточно вирішена. На Раді були голоси за вступними іспитами, були і проти. Однак льогіка політики, яку веде сьогодні департамент загально-освітнього шкільництва у відношенні до ліцеїв, каже надіятись, що: 1) перехід зі сьогоднішньої гімназії до ліцею відбуватиметься на основі кінцевого свідоцтва з IV. кл. гімн. н. т. коли це буде на терені одної школи; 2) перехід до ліцеїв інших типів вимагатиме правдоподібно іспиту з ріжниці програм. Що робитиме молодь, яка не перейде з ріжних причин до ліцеїв? Нові шкільні закони заповідали для неї деякі управнення у військовій і цивільній службі. Очевидно, при теперішній господарській скруті і просто жахливому безробітті інтелігенції продукція півінтелігентних чотироклясистів була би лише дальшим поглибленням безробіття. Міністер Свентославський висловив надію, що цю проблему згодом розвяже само життя. При господарській поправі також і „чотироклясисти“ найдуть шанси на ринку праці.

З приводу цього зміненого пляну розбудови загально-освітніх ліцеїв слід завважити ось що: справа сітки цих ліцеїв, себто головно їх залежности від гімназій, була не лише найважнішою проблемою на засіданні Ради Прилюдної Освіти, але і є найважнішою зміною політики М-ва Освіти на відтинку середньої освіти. Пригадаймо, що згідно зі шкільною реформою з 1932 р., гімназія мала бути, в засаді, одною цілістю. Та проте, з цілого духа реформи виходило, що ліцеї мали творити своєрідний, організаційний і дидактичний окремий тип школи. Говорилося про окремі будинки, управи, учителів, а не лише про окремі програми навчання. Також ходили чутки, що коли державних гімназій у Польщі є кількасот (сьогодні 308 з 760 відділами IV кляси нового типу), то ліцеїв мало бути всього лише коло 70 з коло 200 клясами. На Раді Прилюдної Освіти 24. ц. м. виступив б. премієр Я. Єнджеєвич, творець шк. реформи, і, занепокоєний новим проектом Міністерства Освіти, звернув увагу, що проект не покривається зі шкільною реформою 1932 р. А саме, не розвязує, згідно з нею, справи селекції до ліцеїв, справи організації ліцеїв (їх відношення до гімназій) і справи научного проводу, який повинен бути окремий. Та дарма! Голос творця шкільної реформи був одинокий. Життя поставило на тому відтинку реформи болючу коректуру. Міністерство відступило — саме під натиском життя — від доктрини. Колиб її трималось, тоді цілі великі простори, як Виленщина, Волинь, Полісся не малиб ліцеїв, бо не мають сьогодні відповідної сітки гімназій і тоді поглибилось би безробіття (в IV. кл. теперішньої гімназії є 14.377 молоді, з якої найменше половина опинилась би на ринку безробіття з „дипльомами“ чотироклясистів). Усупереч теоретичним засновкам шкільної реформи збережено тяглість науки і виховної атмосфери і звязано ліцей і гімназію в одну органічну цілість. Нема сумніву, що і в українській шкільній дійсности це означає покращання: зникає одна трудність, яка від кількох років тривожила наше громадянство.

В. Кузьмович.

Ж. ЛЕПІК.

ПРОВЧИВ.

Клементій Укляж говорив до свого приятеля Віктора Плежа:

— Мій дорогий! Я мушу провчити свою жінку Адріяна — зовсім дитина, це правда, але дитина нестерпна. Я був для неї занадто слабий, занадто мягкий. Чи ти знаєш, як вона мене називає? Дядьком Таківським тому, що, каже, я не вмію ніколи сказати „ні“. Ах, якби я був умів відповісти „ні“ тоді, коли мер спитав мене, чи беру собі її за жінку з доброї і непримушеної волі? Так, так, приятелю, ось до чого я докотився на жалію. Адріяна є тої гадки, що особи трохи товсті все жертвують для святого спокою і що можна безкарно водити їх за ніс. Вона вважає мою доброту — слабістю і використовує її. Мої нерви не можуть більше витримати тих вічних дотепів про мою лисину, про мій фрак, що не пасує до мого тіла і про те, що не вмію сидіти за столом. Маю цього досить і приходжу до тебе з проханням допомогти мені.

— А ти не можеш дати собі ради сам? — спитав Плеж трохи неспокійний. — Ти знаєш, що пхати палець між двері...

— Навіть тоді, коли ці двері треба відчинити, щоб не роздушили щирого приятеля? Чи ти тримаєш зі мною, чи з моєю жінкою?

— У гості приходжу завсіди до вас обоїх разом.

— Хто допоміг тобі у важких хвилинах, я чи Адріяна? Не хочу тобі пригадувати, що ти винен мені чотирнацять тисяч франків. Якби я тобі це пригадав, то виглядалоб, що пригадую довг, а цього не хочу. Коли треба було витягнути тебе з біди, я навіть не завагався...

— Коли ти звертаєшся з покликом до моїх почувань, то це вже інша справа. У чому річ?

— Я хочу зробити щось на ширшу скалю. Тому, що я ніколи не виконую своїх погроз, Адріяна не бере мене поважно. Нині підчас вечері я спровокую дискусію, а на кінці скажу: „Добре! Я відходжу геть! Бувай здорова. Більше про мене не почуєш“. Поскидаю до валізи всякі свої речі і вийду з хати. Я обдумав точно весь плян. Я піду до готелю Ваніто при вулиці Пітішам. Десь так у девятій годині ввечір ти зайдеш до мене, якби ти нічого не знав, як і кожного четверга. Побачиш Адріяну схвильовану. Коли до півночі я не вернусь до хати, вона буде ходити як напів божевільна. Тоді ти запропонуєш їй, що підеш за мною шукати, і поясниш їй, що я ще з парубоцьких часів зупинявся завсіди в готелі Ваніто і що певно там буде можна мене знайти. Ти вийдеш з нею і застанеш мене у готелі. Ти будеш мене благати, щоб я вернувся, моя жінка буде плакати. Я так про око дам себе трохи просити, а потім підемо всі троє до якогось льокалю, коли тільки Адріяна матиме ще взагалі охоту щось зїсти або випити, у чому я дуже сумніваюсь. Вона буде прибита, переможена, приборкана. Ні, ні!.. Не розмахуй руками, Вікторе, бо я вже рішився на це. Така мала комедія дуже мені поможе. Я вернусь до хати як голова дому і на якийсь час матиму повний спокій. Я рахую на тебе!

— Можеш на мене рахувати, але правду кажучи ти висилаєш мене на перший огонь, — це дуже непоплатна річ. Як собі хочеш, але я не люблю вибріхуватись. Добре каже приповідка, що біда не спить. Саме нині вранці дістав я листа з погрозою від одного типа, що коли не зверну йому в найкоротшому часі мого довгу, то він подає скаргу в суд.

— Я позичу тобі гроші ще нині ввечір.

— Якби ти мені довіряв, то ти позичив би їх зараз, але це байдуже. До побачення!

Підчас вечері Адріяна докучала чоловікові ще більше, як звичайно.

— Чому ти не краєш своєї салати! — кричала вона. — Ти пхаєш до губи цілі листки і хляпаєш... На бороді маєш сос... Дивитись на це не можу!

— Я ж їм, як мо...

— Їж як порося! Коли сидимо в ресторані, мушу соромитись за тебе. Твоє брюхо росте як на дріжджах і починає вже скапувати оливою.

— Оливою! — крикнув Клементій. — Отже добре! Я більше цього не буду терпіти! Маю досить цього, розумієш? Я вже нераз перестерігав тебе, щоб ти не занадто рахувала на мою доброту. Хоч зверха я виглядаю спокійний, я в дійсности поривистий. Я забираюсь геть з цієї хати і більше про мене не почуєш. Бувай здорова! Де є моя валіза?

— У другій шафі на коридорі, на долішній полиці.

— Можеш собі робити жарти: кінець діло хвалить!

Сказавши це положив до своєї валізи щіточку до зубів, дві сорочки і трохи паперів, які стягнув із стола. Адріяна пішла за ним і помогла йому одягнутись у плащ.

— Забороняю тобі йти за мною.

Роковини Базару.

ВАРШАВСЬКІ УКРАЇНЦІ — ГЕРОЯМ БАЗАРУ.

(КТВ) В 15-ті роковини базарської трагедії, що жертвенною кровю 359-ох лицарів скріпила віру в непереможного духа української державности, відбулись у Варшаві врочисті парастаси і сходини.

В мин. неділю в год. 1. відправлено велича вий жалібний парастас у православному соборі. Парастас, що відбувся заходами Українського Центрального Комітету, відправило по україн ськи 6 священників на чолі з о. мітратом Відибі дою-Руденком, який сказав на початку високо патріотичне слово. Співав нац. хор ім. Лисенка. В парастасі взяли участь представники всіх верств українського місцевого громадянства. На богослуженні були приявні почесні чети з історичними прапорами б. 6. Стрілецької Дивізії, 3. кінного полку і школи ім. Лесі Українки.

Увечорі відбулася в салі СУП-у в будинку міністерства рільництва академія, влаштована товариством „Українська Студентська Громада" з обширною рефератово-вокальною програмою. На академію прибуло кількасот українців. Від університету взяв участь куратор Т-ва проф. Ю. Кшижановський. Цікавою точкою академії була промова учасника II. зимового походу, полк. Ремболовича. Добра декламація п. Поповичевої зробила помітне враження. Сольові виступи п. О. Бубелівни дещо слабші, як звичайно. Загаль не признання здобув мішаний і чужеський хор „Громади", що під проводом безперечно талано витого молодого диригента п. Ізаака Ткачука по мітно розвивається і кріпшає в репертуарі й формі. Відгомін академії, яка мала виразно про тибольшевицький характер, відбився в польській пресі.

ПОКЛІН ГЕРОЯМ БАЗАРУ У СТАНИСЛАВОВІ.

В понеділок 23. ц. м. заходом філії „Союзу Українок" відбувся в салі „Нар. Торговлі" вечір, присвячений памяти героїв, розстріляних боль шевиками під Базаром. Святочний вечір відкрила п. Рубчакова короткими, та ядерними словами. Після того п. Солуківна відчитала добре обдума ний реферат, в якому подала історію Зимового Походу. Дальше хор „С. У." під дир. п. Бойківної відспівав „Заквітчали дівчатонька"... Найкращою точкою програми була декламація п. Пиндусівної, що віддеклямувала вірш, присвячений героям Базару з глибоким відчуттям і зрозумінням. За кінчився вечір нац. гимном. До гарного й удат ного вечора причинилась безперечно й декорація арт.-мал. М. Зорія, що представляла вітраж з вінети книжки про Базар: на чорному тлі черво ний напис „Базар", з якого капають каплі крови. Публики багато, хоч не всі були, які на той вечір обовязково повинні були прийти. **Б. Л.**

В У. С. Т. „ПОДІЛЛЯ" У ТЕРНОПОЛІ.

Молодь згуртована в У. С. Т. „Поділля" у Тернополі віддала честь героям Базару одномі нутовою мовчанкою і вислуханням відповідного реферату.

Авантури польських студентів не переводяться.

РІШУЧА ПОСТАВА МІНІСТРА ОСВІТИ.

Тому, що бльокади варшавського універси тету польські студенти ендеки не перевали на віть у середу 25. ц. м. ректор цього університе ту проф. Антоневич оголосив тогож дня в год. 2.45 комунікат зі зазивом, щоб окупанти поки нули бльокаду до год. 6-ої вечором, бо у проти лежному випадку університет замкнуть, а винов ників притягнуть до відповідальности.

Одначе студенти-окупанти не лише не вико нали приказу, але рішилися забарикадувати в університеті і ставити спротив поліції, якщо влада наказала би поліції усунути студентів силою.

ЗНОВУ ПРИПИНИЛИ ВИКЛАДИ У ВАРШАВ СЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Вечором міністр освіти проф. Свєнтослав ський вислав письмо до ректора варшавського університету проф. Антоневича з наказом при пинити тимчасово виклади на основі ст. 42. уст. 4. закону про академічні школи з 15. березня 1933. р. Безпосередньо після того ректор пові домив студентів, які окупували університет, що згідно з розпорядком міністра освіти, їх переста ють уважати студентами цього університету.

ПОЛІЦІЯ СЛІЗНИМИ БОМБАМИ ЗДОБУВАЄ УНІВЕРСИТЕТ.

Коли в середу вечором на вулицях Варшави завмер всякий рух, поліція в год. 0.45 вночі окружила університет. В акції усування студен тів взяло участь пять відділів поліції з пожеж ною сторожею. Тому, що входи до університету були забарикадовані, поліція дісталася на дах будинку в год. 2.45 вночі, звідтіля до авдиторії правного виділу, центру бльокади, де студенти привитали її градом каміння та окликами проте сту. Одночасно студенти перетяли два гидранти, бо пожежна сторожа усувала водою перешкоди при вікнах. Поліція розігнала студентів слізними бомбами і дісталася до авлі. Студентів відвезли поліційними самоходами до слідчого уряду, пе ревівши в них особисту ревізію. Ранених студен тів і легко затроєних газами відвезли карети рятункового поготівля до шпиталю св. Роха. Уладження університету по бльокаді студентів знищене зовсім. Багато академічних організацій оголосило протест проти таких подій в універ ситеті.

БЛЬОКАДА В ПОЗНАНІ І КРАКОВІ.

В середу около 1.000 студентів уладило віче в познанськім університеті. Віче було спокійне. Студенти обговорювали справу оплат, автономії високих шкіл. По вічу студенти пішли до ректора проф. Перетяткевича і вручили йому резолюцію. Опісля частина студентів окупувала академічний дім, кажучи, що його не покине, доки влада не здійснить її домагань.

„Хвиля" пише, що ендецькі студенти відбули теж віче у краківському університеті і на знак солідарности зі студентами у Варшаві та у Вильні оголосили 24. год. бльокаду університету. Одночасно вивісили написи, що університет є для польських студентів і польських професорів. Тому сенат рішив припинити виклади на необмежений час.

Пресова конференція у Т-ві „Просвіта".

В середу 25. ц. м. відбулася у Т-ві „Про світа" пресова конференція, на якій були за ступлені представники 19-ох українських на ціональних часописів у Львові без представни ків: радикального „Громадського Голосу" і „Нової Зорі", які ведуть проти Т-ва „Просвіта" нечувану кампанію. На нараді, яка тягнулася від год. 5-ої пополудні до год. 8.45 вечором, обговорили три референти **секр. М. Дужий, дир. С. Магаляс і ред. Глібовицький** інтенсивну діяльність централі Т-ва „Просвіта" і філії та низових читалень у цьому діловому році, вка зали на перепони адміністраційної влади, яка не дозволила традиційної збірки на „Дар Про світі" і на нечувану кампанію радикалів з ліза („Гром. Голос") та з права (ред. Назарук у „Новій Зорі"). Над виголошеними рефератами — головно над рефератом ред. Глібовицького — виявзалася оживлена дискусія, в якій заби рали голос майже всі представники преси. На ради відкрив голова проф. д-р І. Брик, а про водив нарадами голова пропагандивної комі сії ред. Глібовицький.

ЗМІСТОВА ПРАЦЯ „ПРОСВІТИ".

З реферату секретаря М. Дужого присутні довідалися, що в поверх 3.000 читальнях „Про світа" орґанізує і виховує тепер поверх 300.000 членів, себто 13% українського населення у по зашкільному віці. Одначе вплив цієї зорґані зованої у „Просвіті" частини українського гро мадянства поширюється теж постепенно і на незорґанізовану частину. Найкращим доказом є зріст членства, бо впродовж трьох останніх років (1933—1936) члени централі Т-ва „Про світа" зросли пятикратно, а членство з чи тальнях подвоїлося. Подвоїлася теж кількість книжок у читальняних бібліотеках та їх по читність, а ріжні прилюдні вияви читальняної праці зростають кожного року майже на 25 від сотків. Сталося це тому, що „Просвіта" не ли ше охоплює орґанізаційно як найширші про стори, але змагає теж, щоб перевиховати своїх членів. Інтенсивну працю у справі перевихован ня членів ілюструє праця 200 ріжних комісій, які уладили 754 фахово-освітніх курсів, з яких скористало 7.042 просвітних передовиків. Крім того у цілому краю відбулося 1.321 фіяль них і районових зїздів і нарад з представни ками читалень, не згадуючи вже тисячів за гальних зборів, нарад і люстрацій по читаль нях. Цей підхід до справи відбився живим відгоміном у праці половини філій. Ще біль ший вклад у поглиблення праці своїх низових клітин робить Матірне Т-во „Просвіта" своїми виданнями, а саме відповідними до рівня і по треб своїх членів — місячними і чвертьрічними книжками, окремими фахово-освітніми кни жечками та місячниками: „Життя і Знання" та „Просвіта". Наслідком такої інтенсивної праці по читальнях наростають нові форми праці: самоосвітні гуртки для ріжних ділянок знання, гуртки приятелів книжки, спеціяльні курси з наближенням до поняття народніх університе тів. Словом, Т-во „Просвіта" у своїй змістовій діяльности пробивається крок за кроком до виконання свого найважнішого завдання, а са ме до здійснення своєї суцільної системи поза шкільної освіти.

І тому саме напередодні грудня — місяця „Просвіти", на порозі великого 70-літнього ювилею „Просвіти" наше громадянство мусить підпомогти морально і матеріяльно найбільше заслужене наше Т-во, тимбільше, що влада не дозволяє на традиційний „Дар Просвіти" по кликуючись на те, що в цілій Польщі до люто го 1937 р. всякі прилюдні збірки заборонені.

Про інтенсивну працю польських читалень під омофором „Товариства Школи Людової" напишемо окремо (на основі реферату дир. С. Магаляса).

— Навіть і не гадаю — відповіла пані Укляж.

У тому самому часі, коли чоловік увесь схви льований і трохи переляканий своїм занадто різким тоном розсівся у фотелі в готелевій кім наті, Адріяна приймала Віктора Плежа так са мо, як тиждень тому, з чемним усміхом і тою гостинністю, що клонить господиню до сну.

— Клементія нема? — спитав Плеж.

— Ні — відповіла — я сама. Мусите дотри мати мені товариства.

— Що чувати?

— Нічого.

Клементій не передбачив у своїй програмі, що його дружина так буде прикидатись. Віктор, як на шпильках, пробував спонукати Адріяну до сповіди. Він завів з нею розмову на тему гар монійних і сварливих подруж, про те, яке то ща стя жити з жінкою інтеліґентною та гарною і як то нераз чоловіки відчувають потребу вирва тись на свободу. Розмова тяглась сяктак аж до пів до першої вночі. „А той певне тратить там уже ввесь терпець!" думав Плеж. Озвався теле фон. Адріяна попрохала вибачення і вийшла до другої кімнати. Хтось кликав пана Плежа в імe ні його шурина у важній справі. Дарма що Кле ментій пробував приглушити свій голос хустин кою, Адріяна пізнала його і відповіла крізь ніс високим тоном:

— Тут говорить служниця. Пана Плежа вже нема. Він виїхав з панею до Італії.

Повісила слухальце і вся радісна вийшла до Плежа з пляшкою лікеру.

— Випєте чарочку?

— Дуже радо... Вибачте, пані... Так пізно до вас телефон? А Укляжа нема дома! Сподіваюсь, нічого поважного?

— Ні, нічого. Це була помилка.

— Но, добре... Я випив своє і можу йти. Чи ви не боїтесь лишитись самі? Чи я міг би вам чимось стати у пригоді? Не забувайте, що я ввесь до ваших послуг. Можете зі мною говори ти як з товаришем.

— Добре, Плеж, скажу вам як товаришеві: я хочу спати і не буду вас затримувати.

Віктор скінчив свою місію. Попрощався, взяв авто і поїхав до готелю Ваніто. Там не за став уже Клементія, який за той час біг до ха ти, сказений і бурмотів: „Ах подла! Ах, підлий! Тому він так вагався! Вона без сотика, він обі дранець! Здохнуть обоє з голоду! Я його злов лю на кінці світа!

Коли вбіг до хати шукав за традиційним ли стом на якомусь видному місці. Підніс валізку якби мав шаблю в руці і відчинив двері до спальні. Задубів із дива.

Адріяна у ліжку підперщись, свіжа та всміх нена, у нічній сорочці з коронками, спокійнісень ко читала книжку. Це був такий контраст до хо лодної кімнати в готелі Ваніто, що вся лють Клементія якби щезла від паралїжу: він не міг сказати ні слова. А його жіночка насолоджува лась кілька хвилин цим видовищем, відложила на бік книжку і сказала з іронією, де спочутли вість таки переважала

— Бідненький! Перекл. а. о.

—o—

Ширіть наш часопис!

ФРАНЦІЯ ЗАНЕПОКОЄНА.

БЛЬОКАДА КАТАЛЬОНІЇ І ЗАБЕЗПЕКА СПОЛУКИ З ПІВНІЧНОЮ АФРИКОЮ.

ПАРИЖ, 26. 11. ПАТ. На вчорашньому засіданні ради міністрів виголосив мін. Дельбос експозе про міжнароднє положення. Він підкреслив приязну співпрацю з В. Британією та обіцяв не нарушувати невтральности супроти Еспанії.

Щодо бльокади Барсельони, то франц. уряд рішений боронити інтересів краю, коли б вони були в небезпеці, зокремаж коли б загрожено сполуку Франції з Північною Африкою.

Помилування інж. Штіклінга та тенденція лондонського комітету не'інтервенції зраджують деяке успокоєння у міжнародній ситуації.

На німецько-японський договір вплинули ідеольогічні мотиви, своєрідна ідея хрущіяти, яку Франція, подібно як і В. Британія, відкидують.

—o—

НЕВДАЛИЙ АТЕНТАТ НА МІН. ДАЛЯДІЄ І ГЕН. ҐАМЕЛЄНА.

Паризькі часописи подають поголоски, що на мін. нац. оборони Даляліє і на ґен. Ґамелена був приготований атентат.

Оба достойники виїхали до Гул Гава на інспекційну подорож швайцарської прикордонної смуги. Перед виїздом зі стації Фулен машиніст завважив, що кілька сиґналів не функціонують. Ствердили, що сиґнали на доволі великім просторі були ушкоджені.

Нема сумніву, що був це акт саботажу. Влада веде слідство.

—o—

З відчитової салі.

Виклади Т-ва ім. П. Могили. В. СІМОВИЧ: „Становище української мови в сімї славянських народів". Саля „Бесіди", 25. XI.

Прелеґент знайомить спершу слухачів з кількома новими граматичними термінами, яких уживатиме в цьому викладі. Звертає теж увагу, що до наміченої теми можна підходити із двох становищ: історичного, показуючи поступневий розвиток поодиноких мов, або із становища сучасного, беручи за підставу їх теперішній стан. Перша метода важка тому, що до XIV. в. ми не маємо відповідного матеріялу, щоб створити собі образ, як виглядала наша жива мова. З писаних памяток можемо робити висновки про її вигляд тільки на підставі помилок, які робили земляки, переписуючи тексти загально принятої в книгах не нашої мови (староболгарської, що була тоді літературна) на наших землях.

Перші поділи славянських мов появились на початку XIX. в., коли і почались перші славянознавчі студії.

На Заході почали клясифікувати славянські мови на основі прикмет тих мов, при чому виявились відразу у поділах хиби, коли брати на увагу критерії, за якими їх ділити. Довго утримувався поділ Добровського на дві групи, але-ж пізніше його витиснув поділ на три групи, який утримався здебільшого й досі. Прелеґент торкнувся коротесенько огляду граматичних українських студій на терені давнішої Росії і в Галичині і спинився основно над поділом на три групи, який у мовознавчі розсліди славянських мов уводить страшно багато плутанини. Зокрема обговорив недостачі т. з. молодограматичної та історичної лінгвістичної школи і праці конструктивістів (Шахматов). Обговоривши теорію повстання індоевропейських мов Шляйхера і Ганса Шміда, спинився на теорії про т. зв. праруську мову, подав історію цієї теорії від Потебні аж до виступу Ст. Смаль-Стоцького, який перший у своїх працях виявив їх безпідставність. Прелеґент підійшов до теорії т. зв. праруської мови з погляду фонольоґії, і виказав безосновність цієї теорії на прикладах. У висновках заявився за виводом поодиноких славянських мов, і тимсамим і української, безпосередньо з праславянської, визначивши нашій посереднє становище, згідно з географічним положенням українського народу (спільні ознаки з поляками, чехами, південними славянами, білорусами і москалями, що виявляються у цілій будові українсмької мови, а не у вирваних поодиноких явищах, як це робили молодограматики та конструктивісти).

Прелеґент ілюстрував свої виводи ріжними прикладами, з яких деякі виписував на таблиці. Увесь виклад був такий прозорий, що могли з нього користати і всі непідготовлені фільольоґічно. Для живости викладу характеристичне було те, що деякі слухачі, які мали спочатку намір записувати собі важніші факти, згодом повідкладали олівці, заслухавшись у виклад.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

НАПАД НА АВТО „ГРЕНҐУАРУ".

ПАРИЖ, 26. 11. ПАТ. Сьогодні рано напало 5 невідомих справників на авто „Гренґуару" у хвилині, коли воно виїздило з накладом із друкарні. Справники стероризували револьверами прислугу, приневолили її висісти з авта і самі відїхали до міста. Щойно по 6 годинах знайшли авто над берегом Сени.

—o—

НОВИНКИ.

— **Єдиний український блаватний маґазин** „Мануфактура" під упр. О. Стефановича, Львів, Ринок 37 (побіля Нар. Торговлі), поручає по найнижчих цінах полотна, білі і колірові, бархани, флянелі, оксамити, сукна. 2943 10—20

— **Китайський міністр цікавиться українським промислом.** Це виявилось підчас останньої його поїздки до Арґентини. Міністр Чу-Ма-Шо звернув у розмові увагу місцевого жіноцтва на надзвичайну якість порошку до намочування білля МІМІ та порошку до праная АТМО, що їх виробляє українська фабрика Мота. 3037

— **Білети на вечір Народньої Ноші** можна замовляти в Крамниці Кооп. Українське Народнє Мистецтво, вул. Костюшка ч. 1. 3109

— **Чеки Р. Ш.** Щоби вдоволити прихильників Рідної Школи, залучуємо до цього числа нашого часопису її почтові чеки. Сподіємося, що наші читачі ще 1. грудня ц. р. поспішать на почту надати цей чек, виповнений на якусь квоту. Цеж рік кінчиться, а відомо — кінець діло хвалить. Зрештою змарнувати чек Рідної Школи, не вживши його на властиву ціль, було би свідомим змарнуванням народнього гроша. Але таких випадків історія чейже не запише!

— **Облігації народової позички — на Рідну Школу.** На останній поклик Головної Управи Рідної Школи в українській пресі, щоб наші економічні, краєві і повітові централі, кооперативи, підприємства й поодинокі особи складали облігації народової позички Рідній Школі на оплату суспільних обезпек відгукнулася перша фабрика хемічних виробів фірми Г. Левицька і Спілка, відома у нас під популярною назвою фабрики пасти „Елеґант", і зложила в касі Головної Управи Рідної Школи облігації на загальну квоту 950 зол., інж. Всеволод Левицький на квоту 100 зол. — разом 1.050 зол. Цей високо громадянський вчинок жертводавців заслугує на велике признання й відповідну оцінку нашої суспільности, яка повинна масово вживати вироби тієї фабрики. — Хто черговий?

— **Вечір народньої ноші** заповідається цього року дуже цікаво. Комітет запросив на цей вечір весільну групу з Космача, яка приїде в своїх мальовничих строях та виконає чотири гуцульські танки: „Голубка", „Гуцулка", „Миколичанка" й „Аркан" при звуках власної орхестри. Також чимало цікавих гуцульських строїв зголошено на показ строїв. Дальша частина програми присвячена народнім танкам Бойківщини у виконанні громадян з села Поляниці. Виведене це буде як сільські вечерниці, з пряденням та ломанням веретена. Старовинні цікаві строї Бойківщини доповнять цю частину вечора. Показ народніх строїв з інших сторін нашої Батьківщини, головно весільних вінків, дасть змогу побачити та ближче познайомитися нам з богацтвом і декораційним змислом нашого люду. Вечір цей буде напевно не менше цікавий від попередніх.

— **Виклад про Болгарію в Т-ві „Відродження".** В неділю 29. листопада в домівці Т-ва „Відродження" у Львові при вул. Чарнецького ч. 26, відбудеться виклад д-ра Миколи Василева (лікаря в Болгарії) п. н.: „Болгарія, країна винограду, вина, спорту та широко зорґанізованого протиалькогольного руху". Початок в 17. год. На цей виклад українське громадянство та студентську молодь запрошує Головна Рада „Відродження".

— **„Варшавський Цирульник"** приїзджає до Львова у перших днях грудня із новою ревією Гемара і Тувіма „Каріера Альфа Омеґи". У трупі беруть участь Ярош, Димша, Зніч, Ольша, Рентґен, Ґурська та Брохвичівна.

— **Новий український часопис.** У Бродах вийшло з датою: листопад 1936. перше число місячника „Брідські Вісти", присвяченого суспільному життю Брідщини. Перше число зредаґоване цікаво і подає багато вісток з життя наших установ у Бродах і повіті. Його повинно піддержати в першу чергу наше селянство та інтеліґенція брідського повіту.

— **В Українськім Науковім Інституті в Берліні** відбудеться 27. ц. м. виклад проф. д-ра З. Кузелі на тему: Розвиток і стан української лексикоґрафії. Початок год. 8. веч.

— **Почтова оплата за картки з побажаннями.** Почтова влада пригадує, що листівки, картки і друковані візитові білети з побажаннями, поздоровленнями, подяками і т. п., висловлені найбільше в 5 словах, не вчисляючи підпису і дати, підлягають такій оплаті як друки, отже 5 сот. Ця знижкова оплата має значіння особливо в часі Різдвяних свят і Нового року.

— **Плямистий тиф у Снятинщині.** В громаді Тростянець пов. Снятин шириться пошесть плямистого тифу. Досі було кілька смертних випадків. 12 осіб перевезено до шпиталю у Снятині. На місце прибув санітарний відділ, що переводить по хатах дезинфекцію.

— **Як лічать у жидівському шпиталі?** Про лікарські практики, які панують в жидівському шпиталі у Львові, ходять віддавна дивні поголоски і видно не безосновні. На ґінекольоґічному відділі цього шпиталю померло в останньому часі сім жінок наслідком пологової горячки. У звязку з тим до шпиталю прийшла воєвідська комісія і перевела доходження, наслідком яких прокуратура потягнула до відповідальности директора шпиталю і двох лікарів.

— **Посвячення польської каплиці на Поділлі.** У Блищанні пов. Заліщики відбулося 22. ц. м. посвячення каплиці, побудованої заходом комітету, зложеного з представників міста Заліщик і села Блищанка. Слід зазначити, що до жертводавців на будову цієї каплиці належить теж міністер Косцялковський, що дав на це 1.000 зол.

— **Самовбивство у львівськім університеті.** Вчора трапився у голю львівського університету біля тютюневого кіоску трагічний випадок. Студент III. року права Антін Іваницький зі Стрия, який мешкав у Львові при вул. Калічій 7., перетяв собі бритвою жили на обох руках. Наслідком сильного упливу крови Іваницький негайно стратив притомність. Його перевезли до шпиталю. Причиною трагічної події була душевна депресія студента, який уже двічі здавав іспит на III. році правничого факультету і саме тепер перепав при поправці. Грозила йому втрата року, а що його рідня убога і ледви стягається на власне удержання, своїми життєвими невдачами Іваницький так перенявся, що наложив на себе руку.

— **Краєва хроніка.** На весіллі у Магдалини Палишнюк у Винятинцях пов. Заліщики прийшло до бійки, в якій пробито ножем на смерть Володимира Олексюка з Новосілки. — В Колодрібці заліщицького повіту Дмитро Матійчук убив з двома товаришами свого батька Івана. Всіх трьох арештовано. — В Кавську пов. Стрий арештовано Михайла Кутика з кількома товаришами під закидом стріляння до солтиса підчас засідання громадської ради. — На залізничому шляху Тернопіль—Збараж стверджено брак 17 шруб, що придержують шини до порогів на мості в Глубічку Малім. Показалося, що це зробили з легкодушности малі хлопці. — В Бучачі на передмісті Нагірянка посовгнулася і впала на землю учениця вселюдної школи, Анна Мержвяк. Коли прохожі її піднесли, вона була мертва. — Станиславівський суд засудив на 7 літ вязниці Яна Завадського, що напав на В. Костишина й забрав йому 45 зол. Завадський був уже 13 разів караний. — В паровому млині в Остапівцях пов. Коломия згинув 38-літній Іван Стефанчук, ударений млинарським колесом. — На дорозі між Глинянами і Балучином на двох купців напали невідомі грабіжники і відобрали їм 125 зол.

— **Жінка герштом злодіїв.** В Рогатинщині арештовано злодійську ватагу, зложену з Юрка Самійла, Миколи Кучинського і Михайлини Корчинської, що допустилися в останньому часі у Вишневі і сусідних селах кільканацять крадіжей і грабункових нападів. Показалося, що герштом шайки була Корчинська, яка организувала злодійські виправи й укривала своїх спільників.

— **Друкарський чортик** вкрався у вчорашню рецензію з 2го концерту Фільгармонії. Пропущено в одному реченні два слова, так що воно вийшло зовсім незрозуміле. Має бути (пропущені слова підчеркаємо): „...Але чули ми їх скрізь стільки разів і в такому непорочному виконанні, що **коли** інколи мусимо бути присутні на боротьбі вальторніста з високим ґас у „тріо" третьої частини „Ероіки", або деревляної ґрупи з їх шіснацятками (у другій темі Вагнерівської увертури), і коли в цій боротьбі у нас, на жаль, не все виходять **переможцями** пп. орхестранти — тоді мимоволі зідхаємо за чимсь новим, за іншим, або бодай рідко виконуваними творами у програмах!..." У цій самій рецензії пропущено при кінці підпис нашого постійного музичного рецензента: ао.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

ЛЬВІВ-ЛЕВАНДІВКА:
27. XI. Отаман Пісня.
28. XI. Лев з Абісинії.
29. XI. Вій.

Великий Театр:

Пятниця, 27. листопада в год. 8. веч. Виступ індійської танечниці Ніоти Ініока.

Субота, 28. XI. год. 7.30 веч. „Каваренька".

Неділя, 29. XI. год. 3.30 поп. „Пігмаліон"; год. 7.30 веч. „Каваренька".

Понеділок, 30. XI. год. 7.30 веч. Концерт Павла Прокопієнка.

Вівторок, 1. XII. год. 7.30 веч. прем. „Міст".

Середа, 2. XII. год. 8. веч. опера „Ріголетто".

Кіна.

АПОЛЬО: „Каін і Мабель" муз. ком.
АТЛЯНТИК: „Вірна ріка".
ВАНДА: „Кабінет воскових фігур" і „Каліенте, місто кохання".
ГРАЖИНА: „Пан Твардовський".
КАСИНО: „Останній поганин" і пластична фільма.
КОПЕРНИК: „Під двома прапорами".
МАРУСЕНЬКА: „Під двома прапорами".
МЕТРО: „Бригада сміливих", „Нічні метелики".
МІРАЖ: „Епізод", „Вальс кохання".
МУЗА: „Роз-Марі".
ПАКС: „Останні дні Помпеї".
ПАЛЯС: „Жайворонок" (на осн. Легара) з Мартою Еґерт.
ПАН: „Чу-Чін-Чав" („Алі-Баба і 40. розбійників") з Анною Мей Вонґ і Фрицом Кортнером.
РАЙ: „Мазур" із Полею Неґрі.
СВІТ: „Володарка Лібану".
СТИЛЕВЕ: „Малі герої" та ревія „Рожевий вальс".
ТОН: „Геройська бриґада".
УТІХА: „Нові Тарзанові пригоди" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос серця".

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Швеція".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 27. листопада 1936.

Відень (506,8) 12.00, 18.10 Концерт, 15.20 Концерт для молоді, 17.25 Квінтет оп. 8. Е. Штайна, форт., секстет, 19.30 Концерт військ. орх., 20.30 Симф. концерт, 22.40 Оп. мельодії Бенацького, сол. і орх., **Прага** (470,2) 12.35 Сальон. музика, 17.10 Квартет Карели, 19.30 „Два впертюхи" ком. оп. Двожака, 20.55 „При колодязі" оп. Блюдека, **Париж** (1648) 14.15 Сп. реситаль, 16.00 Вок. концерт, 17.00 Камер. музика, 18.30, 21.00 Концерт, **Білгород** (437,3) 17.20 Скрипка, 17.50 Нар. музика, **Берлін** (356,7) 8.20 Музика, 14.15 Легка музика, 18.00 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.15 Дитячі пісні, 17.50 Композиторський концерт Вальт. Німана, 21.10 „Георг дер Герехте" ком. Германа, **Мінхен** (405,4) 16.50 Концерт солістів, 18.00 Популярна музика, 19.00 Концерт солістів, 20.10 Концерт, **Будапешт** (549,5) 12.05 Спів. реситаль, 17.00 Форт. реситаль, 19.00 Опера, 22.30 Циг. музика, 17.15 Танц. музика, 20.40 „Ля Рондіне" оп. Пуччінія, **Рим** (420,8) 16.00 Концерт із зал. св. Сесилії, 20.40 Орх. концерт, 22.10 Орг. реситаль.

Субота, 28. листопада 1936.

Відень (506,8) 19.15 „Орлов" оп. Ґранікштедтена, 22.30 Форт. реситаль, **Прага** (470,2) 18.00 „XYZ" авд. на осн. Клябунда з муз., **Париж** (1648) 10.30 Концерт, 14.15 Сп. реситаль, 17.00 Легка музика, 21.00 Концерт вок. квартету, 21.45 „Антео" геройчна казка з муз. (фраґм.), **Білгород** (437,3) 13.15, 21.30 Нар. пісні, 17.20 Сп. реситаль, 18.20 Форт. реситаль, 19.50 Оп. мельодії, **Берлін** (356,7) 8.20 Музика, 12.00 Веселий розр. концерт, 19.00 Твори Банснера, форт., скр., віольонч., 20.10 Концерт військ. орх., 21.00 Барвна вязанка мельодій, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Нар. танки й пісні, Ґергард баритон, **Мінхен** (405,4) 14.45 Концерт орх., 18.00 Розр. концерт, 20.10 Великий веселий вечір, **Будапешт** (549,5) 12.05 17.30 Сальон. музика, 13.40 Вок. концерт, 19.00 Давні мад. нар. пісні, 20.35 Концерт оп. орх., **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 17.15 Танц. музика, **Рим** (420,8) 12.40 Розр. концерт, 21.20 „Луїза з Ляммермуру" оп. Доніцетія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 27. листопада 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Для старших дітей: „Крутись, крутись, веретено", 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Орхестра, 12.40 „Андрійки на селі", 12.50 Полудневий денник, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Молодь перед мікрофоном: Хор, конферансієрка, 15.55 Туристичний інформатор, 16.00 Трохи екзотизму, гр. пл., 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Концерт орх., 17.00 Фейл.: Із мандрівки по Еспанії, 17.15 Пісні у вик. Мавр. Яновського в супр. форт., 17.30 Форт. твори Фел. Мендельзона-Бартольді, 17.50 Говорена енциклопедія, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.16 Спортові вістки, 18.20 Враження з Туреччини, 18.30 Тенор і його пісні, гр. пл., 18.40 Загальна скринька, 18.50 Даровизна, правн.-суспільний фейлетон, 19.00 Голубині душі, діяльог аматорів голубів, 19.20 Авд.: З піснею по краю, 19.45 Оперовий фрагмент, 20.00 Музична гутірка, 20.15 Симф. концерт у вик. симф. орх., скрипка; у перерві ок. год. 21.00 Вечірній денник, Актуальна гутірка, 22.30 „Не так скоро, пане Дротик" скеч, 22.45 До танку, гр. пл.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Субота, 28. листопада 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Ранішній денник, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Співаймо пісоньки, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Концерт симф. орх., 12.40 Хліборобська скринька, 12.50 Полудневий денник, 14.30 Театр Уяви для дітей: „Про те, як засвив час", з музикою, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Ревія рекламового концерту, 15.45 Наша програма, 15.50 Молоді пера: Мавр. Шлінґер (поезії), 16.00 Легка французька пісонька, гр. пл., 16.15 Концерт орх., 17.00 Концерт солістів: форт., спів, 17.50 Огляд видань, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Весела пісонька, гр. пл., 18.35 Авд. присвячена Ст. Ґрабінському, промова, літер. фрагмент, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 У вечір св. Андрея, 20.30 Орхестра, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Камер. концерт, віольонч., форт., 21.30 Сальон. орх., 22.00 „Весела Сирена" Мар. Ґемара й ін., 22.30 Танкова музика з гр. пл.; у перерві в год. 22.25 Останні вістки.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продаж: Бельґи бельґ. 89.98—89.55, Дол. американські 5.31.50 — 5.28.50, Долари канадійські 5.31 — 5.28, Фльор. гол. 288.55 — 286.85, Франки фр. 24.78 — 24.64, Франки швайцарські 122.35—121.55, Фунти англ. 26.05—25.89, Ґульд. данц. 100.20 — 99.80, Кор. ч. 17.70—17.20, Кор. дан. 116.39—115.55, Кор. норв. 130.93 — 129.95, Кор. шв. 134.38 — 133.40, Ліри італ. 25.20—24.60, Марки фінл. 11.50—11.00, Марки нім. 114 — 107, Шил. австр. 95.50—94.50, Марки нім. срібні 122—115.

Акції.

Банк Польський, 110.00, Цукор 30.00, Ліпьпоп 14.50, Норблін 59, Островець 29, Стараховичі 35.50, 35.25.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 66.50, 2 ем. 65.50, серії 80, 5 конв. 51.15, 6 дол. 68, 4 прем. дол. 47.25, 47.45, 7 стаб. 471.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 51—53, 4 прц. Л. З. Бк Г. 41—43, 4 прц. ТКЗ. 41—43, 4 і пів прц. ТКЗ. 45—47, 4 і пів прц. БҐК. 60—65, 4 прц. БҐК. 60—65, 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 43—46.

Долярівка 47.50—48.50, 3 інвест. 1. ем 65—67, 3 інвест. 2 ем. 65—67.

Збіжжя.

Львів, 25. XI.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	23.75—24.09
Пшениця збор. червона	23.25—23.50
Пшениця одн. біла	23.50—23.75
Пшениця зб.	23.00—23.25
Ячмінь одн.	20.50—20.75
Ячмінь на мливо	19.75—20.00
Ячмінь паст.	19.00—19.25
Овес шт. І. незадощений	15.05—15.75
Овес шт. І. А легко задощ.	15.00—15.25
Овес шт. ІІ. незадощений	15.00—15.25
Овес шт. ІІ. А легко задощ.	14.25—14.50
Гречка на мливо	22.50—23.00
Гречка паст.	16.00—16.50
Мука пшенична ст. ґат. І в.	40.00—40.50
Мука пшен. ст. ґат. І А	39.00—39.00
„ „ ґат. І Б	38.50—39.00
„ „ ґат. І Ц	37.00—37.50
„ „ ґат. І Д	35.00—35.50
„ „ ґат. ІІ А	34.50—35.00
„ „ ґат. ІІ Б	34.00—34.50
„ „ ґат. ІІ Ц	33.75—34.25
„ „ ґат. ІІ Д	32.50—33.00
„ „ ґат. ІІ Е	30.50—31.00
„ „ ґат. ІІ Ф	29.00—29.50
„ „ ґат. ІІ І	26.50—27.00
„ „ ґат. ІІІ А	19.75—20.25
„ „ ґат. ІІІ Б	18.25—18.75
Мука пшенична паст.	15.75—16.25
Мука пшенич. разова до 95%	26.00—26.50
Мука житна витяг 0.30%	28.25—28.75
Мука житна ґат. І. 0.50%	27.25—27.75
Мука житна ґат. І. 0.65%	25.25—25.75
Мука житна ґат. ІІ. 50-65%	18.75—19.25
Мука житна разова 0.95%	19.50—25.00
Мука житна посеред. 65%	15.75—16.25

Інші курси незмінені.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 26. ц. м.

Ціни за 100 кг. людом, льоко вагон-стація заладовання:

льоко ст. заладов.:

Пшен. збірна 750 гр/л 5%	21.25—22.75
Жито збір. 694 гр/л. 3%	16.50—16.60
Ячмінь пашн. 621 гр/л. 4%	17.75—17.80
Овес легко задощ. 444	13.25—13.50
Овес не задощ. 456	13.75—14.00
Гречка 10%	19.00—19.25
Кукурудза жовта	14.75—15.00
Кукурудза червона	16.00—16.25
Коноп. сімя	31.25—31.50
Соняшникове сімя	31.75—32.00
Насіння ниденеу 95%	40.00—41.00
Фасоля корона руч. в. з м. 42	51.00—52.00
Фасоля „Різен" руч. виб. з м.	41.00—42.00
Фасоля шмальц. руч. виб. з м.	39.00—40.00
Фасоля мальп. спец. ручно вибир. з мішк.	42.00—45.00
Фасоля краса рафована	24.00—26.00
Фасоля цукр. ручно виб.	30.00—31.00
Конюшина червона	100—105
Конюшина вільна від канянки	115—120
Конюшина вільна від канянки 96 проц. чистоти	120—125

Жито подорожіло на 25 сот., ціни інших продуктів незмінені. Тенденція слаба.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 26. листопада ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. і без опакування	2.80 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.85 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.85 „
1 л. молока	0.19 „
1 к. яєць	4.70—4.80 „

Тенденція на масло, молоко та яйця сильна.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що з дн. 26. XI. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., повногруді, зовсім товсті	1.10 зол.
Індики І. кл., повногруді, зовсім товсті	1.00 „
Курята І. кл. біло й жовтоніжки, без остріжок, до ваги 1.60 кг.	0.90 „
Курки І. кл., товсті, без остріг, без вапняку на ногах, щойно від 1.80 кг. вгору	0.90 „
Качки товщені І. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	0.85 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймає.

—o—

ДІЛОВА КОМІСІЯ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ 10-ЛІТТЯ СМЕРТИ БЛ. ПАМ. ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ВІЙСЬК УНР. СИМОНА ПЕТЛЮРИ

цим оголошує, що:

1. День 31. грудня 1936 року назначається останнім терміном для прийняття на конкурс поетичних творів, що могли би бути признані, як боєва пісня еміґрації.

2. День 1. травня 1937 року назначається останнім терміном для прийняття на конкурс літературного твору, присвяченого визначній ролі Головного Отамана С. ПЕТЛЮРИ у визвольній боротьбі України в 1917-20 рр.

3. 15. VI. 1936 року відбулось засідання конкурсової Комісії для оцінки надісланих музичних проектів жалібного маршу, і на цьому засіданні ухвалено видати нагороду (100 зол.) композиторові Н. Нижанківському за укладений ним жалібний марш.

Адреса Ділової Комісії: Варшава, Маримонцка 1—с. пом. 5.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.